

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM
pro předškolní vzdělávání

SVĚT JE DOBRÝ

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Počet stran: 42

Počet příloh: -

č. j.:

OBSAH

1	IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE O ŠKOLE	3
2	OBECNÁ CHARAKTERISTIKA ŠKOLY.....	4
3	PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ	5
3.1	VĚCNÉ PODMÍNKY	5
3.2	ŽIVOTOSPRÁVA.....	7
3.3	PSYCHOSOCIÁLNÍ PODMÍNKY.....	7
3.4	ORGANIZACE	8
3.5	ŘÍZENÍ MŠ	8
3.6	PERSONÁLNÍ A PEDAGOGICKÉ ZAJIŠTĚNÍ WMŠ	9
3.7	SPOLUÚČAST RODIČŮ.....	10
3.8	PODMÍNKY PRO VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI.....	11
3.9	PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ S NEDOSTATEČNOU ZNALOSTÍ ČESKÉHO JAZYKA.....	11
3.10	PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ NADANÝCH	12
3.11	PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ OD DVOU DO TŘÍ LET.....	12
4	ORGANIZACE VZDĚLÁVÁNÍ.....	13
5	CHARAKTERISTIKA VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU	19
6	VZDĚLÁVACÍ OBSAH	25
6.1	VZDĚLÁVACÍ OBLASTI A JEJICH ČLENĚNÍ	26
6.2	INTEGROVANÉ BLOKY.....	27
6.2.1	OBDOBÍ DOZRÁVÁNÍ	27
6.2.2	OBDOBÍ SVĚTEL	30
6.2.3	OBDOBÍ PROBOUZENÍ	33
6.2.4	OBDOBÍ SLUNCE	36
7	EVALUACE WALDORFSKÉ MATEŘSKÉ ŠKOLY A HODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ	39

1 IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE O ŠKOLE

Název školy:	Waldorfská škola Brno – střední škola, základní škola a mateřská škola, příspěvková organizace
Sídlo školy:	Plovdivská 2572/8, 616 00 Brno – Žabovřesky
Zřizovatel:	Statutární město Brno, Dominikánské nám. 1, 601 67 Brno
Právní forma:	Příspěvková organizace
IČO:	75156237
Email:	wmskola@waldorf-brno.cz
Telefon:	511 118 350
Webové stránky:	www.waldorf-brno.cz
Počet tříd:	3
Kapacita školy:	75 dětí
Ředitel školy:	Mgr. Tomáš Jedlička
Zpracovatelé ŠVP:	Martina Kudynová (zástupkyně ředitele pro MŠ) Kolegium učitelů MŠ

Zpracování ŠVP k 1. 9. 2022

ŠVP byl projednán na konferenci kolegia učitelů dne 22. 6. 2022

Platnost dokumentu: 3 roky

.....
Mgr. Tomáš Jedlička
ředitel školy

2 OBECNÁ CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní údaje

Umístění školy: škola se nachází v části panelového sídliště Brno - Žabovřesky

Druh provozu školy: Celodenní

Kapacita školy: 75 dětí

Počet tříd: 3

Počet pracovníků: 7 pedagogických pracovníků + asistent, dle dětí se specifickými vzdělávacími potřebami

Počet školních budov: 3 pavilony (3 jednopatrové budovy). MŠ využívá částečně pavilon B. Pavilon A využívá ZŠ společně s pavilonem C, kde je tělocvična a školní kuchyně s jídelnou. Pavilon A a C je propojen vstupním vestibulem. Do mateřské školy je přístup samostatným vchodem z atria, které leží mezi budovou A a B. V přízemí MŠ se nachází šatna a jedna třída, další dvě třídy se nachází v 1. patře budovy. Prostředí všech tříd je bezbariérové, přístup do 1. patra je po schodišti.

Venkovní areál školy: Přírodní zahrada, která se nachází za budovou školy, a pronajatá zahrada v Brně, v dojezdové blízkosti školky a lesa.

Na procházky či výlety do nejbližšího okolí využíváme lokalitu Palackého vrchu, Medláneckého kopce, obory v Jundrově a oblasti Komína. Na delší výlety chodíme do okolí Jehnic, Řečkovic, Ořešína a Mokré Hory.

3 PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

3.1 VĚCNÉ PODMÍNKY

Naše mateřská škola má dostatečně velké prostory a takové prostorové uspořádání, které vyhovuje nejrůznějším skupinovým i individuálním činnostem dětí ve třídách i v přírodní zahradě. Vybavení naší školky a hračky pro děti jsou převážně z přírodních materiálů, které podporují přirozený rozvoj smyslového vnímání dítěte a působí na fantazii i samotnou hru dětí. Dřevo, hedvábí, proutí, vlna, ale i různé plody a přírodniny nesou v sobě stále svou životní sílu a příjemně oslovují smysly dítěte svým povrchem, tvarem či jemnou barvou. Hračky volíme co nejjednodušší, záměrně bez mnoha detailů, aby zbyl větší prostor pro fantazii dětí. Díky množství různých přírodních materiálů, které děti obklopují nejen v interiéru tříd, působí prostředí u nás ve školce útulně a přívětivě.

Interiér tříd

Prostor tříd v naší mateřské škole je rozčleněn na herní, jídelní a spací část. Uspořádání vnitřního prostředí, včetně hygienického zázemí umožňuje dětem dobrou orientaci a podporuje jejich samostatnost v sebeobsluze při stolování i v hygieně. Velikost nábytku, kterým jsou třídy vybaveny, odpovídá počtu dětí i jejich věku. Všechny hračky jsou uloženy na dostupném místě převážně v otevřených policích a proutěných košících tak, že se k nim děti snadno dostanou. V prostoru tříd se nenachází žádná multimediální technika.

Součástí každé třídy je kuchyňská linka s pracovní částí pro dospělé a sníženou pracovní částí pro děti. Svě místo má ve třídách i koutek pro práci se dřevem, který je vybaven ponkem, svěrákem a nářadím pro děti. Významné místo zaujímá v každé třídě „roční stůl“, který charakterizuje právě probíhající roční období.

Na vnitřní prostory navazuje rozlehlá školní zahrada.

Záměr: vybavit třídy postupně loutkami a kulisami pro hraní pohádek

Harmonogram realizace: v průběhu 3 let

Vybavení zahrady a lesní třídy

Zahrada naší mateřské školy prošla od roku 2011, kdy začala její přestavba z původní zanedbané zahrady na tzv. přírodní zahradu, velkým budováním a průběžnými revitalizacemi. Výsledkem je prostor, který svou koncepcí a uspořádáním poskytuje dětem všestranné vyžití a oslovuje jejich smysly.

V užitkové části zahrady je políčko a několik záhonů pro pěstování zeleniny, bylinek i květin. Poblíž se nachází prostor pro posezení, kde můžeme s dětmi nejen svačit, ale také se věnovat různým pracovním či výtvarným činnostem. Je vybaven dřevěným zahradním nábytkem a v jarních a letních měsících zastíněný plachtou.

Z herních prvků mohou děti využívat velké pískoviště, houpačky s kamínkovým dopadem, nerezovou skluzavku, tunel k prolézání, hrazdy s pískovým dopadem i lanové prvky. Dětské smysly oslovuje i hmatový chodníček, zahradní hudební nástroje a dřevěný prvek krokodýl. Další hračky a nářadí mají své stálé místo v zahradním domku a ve dvou otevřených přístřešcích. Součástí zahrady je kamenný amfiteátr, který slouží nejen ke hraní divadla, ale uprostřed skryté ohniště umožňuje např. vaření na ohni. Vedle zahrady stojí pec na chleba, která vznikla díky společné práci rodičů ze školy a jejich dětí. V zadní části zahrady je také malé jezírko, kde mají děti možnost pozorovat život nad i pod hladinou. Zahrada je osázena keři a stromy, z nichž některé zároveň slouží jako stromové domečky. Původní mnohaleté stromy skýtají hlavně v letních měsících příjemný stín.

Práce a proměny na zahradě stále pokračují. Kromě pravidelné revitalizace a drobnějšího budování, při nichž díky rodičům vznikly např. otevřené přístřešky na hračky, jsme udělali i několik větších proměn. Rozšířili jsme sběr dešťové vody, který teď sbírá vodu ze všech tří přístřešků na nářadí i hračky a ústí do přemístěné nádoby s pumpou. Tento nový prostor pro blátiště, bychom rádi brzy doplnili novými herními prvky vodního hřiště. Přemístili jsme také hrazdy a paletovou kuchyňku se stolkem na vaření. Prostor pro společné posezení jsme vybavili novou nepromokavou plachtou, výhledově bychom jej chtěli rozšířit o plachtu nad místo pro práci se dřevem a s našimi předškoláky – Koříny. Na zahradu jsme také pořídili zvířátko, pro které rodiče vybudovali výběh s domečkem.

Snažíme se na naší přírodní zahradě dětem vytvořit takové prostředí, kde si mohou po celý rok a za každého počasí hrát podle svých potřeb a prožívat svá dobrodružství. Zahradu, v níž mají děti pořád co objevovat a kde mohou vyrůstat v kontaktu s přírodou a s jejími přirozenými procesy. Zahradu, která dětem svým členitým terénem umožňuje setkávání s výzvami příslušnými svému věku i spočinutí v klidu a jistotě. Místo, kde sama příroda vybízí k tvořivým hrám.

Nově se chystáme na vybudování a zútulnění pronajaté zahrady v dojezdové blízkosti školky a lesa tzv. lesní třídy, kam budeme s dětmi pravidelně jezdit. O tento prostor lesní třídy budeme společně s dětmi pečovat a v průběhu roku pozorovat život na zahradě, v blízkém poli i v přilehlém lese.

Záměr: vybudování a zútulnění zázemí v prostoru tzv. lesní třídy, pořízení nového herního vodního prvku, revitalizace herních prvků a zahradního nábytku.

Harmonogram realizace: do roku 2025

3.2 ŽIVOTOSPRÁVA

Od ledna 2016 zajišťujeme stravování z vlastní školní jídelny při Waldorfské škole Brno. Naše školní kuchyně se zapojila do programu Skutečně zdravá škola a již v září 2017 dosáhla na ocenění Bronzový certifikát. Kuchařky pro děti připravují plnohodnotnou a vyváženou stravu. Stravování je součástí pravidelného denního rytmu a stejně jako jiné činnosti má svůj stanovený čas, zároveň umožňuje organizaci činností přizpůsobit neplánovaným situacím.

Velmi důležitá je pro nás kultura stolování. Při jídle sedíme všichni u jednoho stolu, začínáme společným přáním a končíme poděkováním. Děti pomáhají s prostíráním stolů i úklidu po jídle, učí se nosit si samy talíře, nalévat pití a používat lžíci či celý příbor. V průběhu celého dne mají děti k dispozici neslazený čaj nebo vodu, k pití používají vlastní nerezové či plechové hrníčky, pouze u oběda pijí ze skleniček. Děti jsou vedeny k tomu, aby jídlo ochutnaly. Individuální stravování je umožněno dětem s vážným zdravotním handicapem po dohodě s vedením školy.

Děti jsou každodenně a dostatečně dlouho venku, program činností přizpůsobujeme okamžité kvalitě ovzduší. Vhodným způsobem pečujeme o duševní a fyzickou pohodu dětí. Dětem je po obědě dopřán dostatečný prostor k odpočinku podle jejich individuálních potřeb. Učitelé se sami chovají dle zásad zdravého životního stylu a dětem poskytují přirozený vzor.

Záměr: do každé třídy pořídit termo polévkové servírovací mísy, pořízení nového dětského povlečení a prostěradel do postýlek, zpříjemnit odpočinek dětí podporou osobního prostoru pořízením většího množství mobilních paravánů k postýlkám

Harmonogram realizace: do konce roku 2025

3.3 PSYCHOSOCIÁLNÍ PODMÍNKY

Život v naší mateřské škole má svůj pravidelný rytmus a řád, jejichž předvídatelnost dětem poskytuje pocit bezpečí a vnímají je především nápodobou dospělých. Zdravý vývoj dětí podporujeme atmosférou láskyplného zájmu a přijetím, ale i vedením. Vzor nás dospělých je pro děti důležitý jak ve vztazích mezi dospělými tak i mezi dětmi. Učíme se vzájemné důvěře, toleranci, ohleduplnosti a zdvořilosti, solidaritě, vzájemné pomoci a podpoře. Základem našeho soužití je především důvěryhodnost a spolehlivost (autenticita).

Zaměřujeme se na skutečné, reálné zkušenosti namísto umělých, virtuálních, podporujeme děti k budování zdravého vztahu se světem. Smysluplnými praktickými činnostmi jako zahradničení, drobné řemeslné a ruční práce či péče o domácnost v podobě krájení ovoce nebo pečení poskytujeme příležitosti k rozvoji postupně se rodících lidských schopností. Důraz přitom klademe především na životní proces. Nově příchozí děti mají možnost postupné adaptace na nové prostředí i situaci.

Pedagogický styl a vzdělávací nabídka u nás ve školce odpovídá zásadám waldorfské pedagogiky. Děti vedeme přímou a vstřícnou komunikací. Věnujeme se vztahům dětí ve třídě a celkovému klimatu třídy. Prosociální práci pedagogů směřujeme k prevenci šikany a jiných sociálně patologických jevů u dětí. Jednotlivá pozorování a pokroky dětí pravidelně zaznamenáváme v pedagogické dokumentaci, která se skládá z pozorování dítěte a diagnostiky dítěte.

Záměr: omezení používání mobilních telefonů v prostorách MŠ, nabídka bezplatného vzdělávání rodičů v oblasti waldorfské pedagogiky a další vzdělávání pedagogů

Harmonogram realizace: průběžně

3.4 ORGANIZACE

Podrobnou organizací se zabývá Školní řád MŠ:

<http://waldorf-brno.cz/materska-skola/dokumenty-materske-skoly/>

Průběh dne v WMŠ má takové časové nastavení, aby respektoval potřeby dětí a zároveň, aby svou pravidelností poskytoval pocit jistoty a bezpečí. Děti mají během dne dostatek prostoru jak pro volnou hru, která je pro první sedmiletí nesmírně důležitá, tak pro řízené i nabízené činnosti. Součástí denního programu jsou také pohybové aktivity a každodenní pobyt na zahradě. Svě místo v denním programu mají také individuální, skupinové i frontální činnosti, které využíváme při práci s předškoláky, ale i menšími dětmi.

Záměr: podpora rodičů v respektování a dodržování časového harmonogramu MŠ

Harmonogram realizace: intenzivně především na začátku školního roku, dále průběžně dle potřeby

3.5 ŘÍZENÍ MŠ

Vedení MŠ je zcela podřízeno řediteli školy, ten úzce spolupracuje se zástupkyní školy pro MŠ. Všichni vedoucí pracovníci, včetně zástupkyně pro MŠ se společně účastní pravidelných porad, tyto porady se konají 1 x týdně.

Kolegium pedagogických zaměstnanců MŠ má poradní hlas. Informační systém je nastaven následovně:

Vnitřní přenos informací: mezi zaměstnanci

- Setkání s ředitelem a kolegiem MŠ
- Pravidelná setkávání kolegií učitelů SŠ, ZŠ a MŠ

- Kolegium MŠ - zástupce ředitele pro MŠ
- Vzájemná komunikace ve třídách a mezi třídami
- Vzájemná elektronická komunikace

Vnější přenos informací: zaměstnanci – rodiče

- Osobně
- Třídní schůzky
- Elektronicky
- Webové stránky školy

Před začátkem nového školního roku se vždy jasně a srozumitelně vymezí povinnosti a úkoly všech zaměstnanců. Písemný záznam je součástí zápisu z pedagogické konference.

Záměr: DVPP v oblasti legislativy

Harmonogram realizace: minimálně 1x ročně

3.6 PERSONÁLNÍ A PEDAGOGICKÉ ZAJIŠTĚNÍ WMŠ

V MŠ pracuje dostatečný počet pedagogů, včetně asistentky pedagoga, která se přijímá v návaznosti na přítomnost dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami. Zázemí školky tvoří také provozní zaměstnanci, kteří mají na starost úklid, čistotu prádla, vydávání jídla a další.

Do týmu pedagogických zaměstnanců jsou přednostně přijímáni uchazeči s potřebnou odbornou kvalifikací, což jasně vymezuje zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, v platném znění. Vzhledem ke specifickému zaměření školy je u všech pedagogů žádoucí tříleté studium waldorfského semináře pro učitele MŠ, který pořádá Asociace waldorfských mateřských škol v Praze. Při výběru nových členů týmu však zohledňujeme také osobnostní předpoklady a zájem o waldorfskou pedagogiku. Při naší práci je důležité ovzduší vzájemné důvěry a tolerance. Jedenkrát týdně se pravidelně schází Kolegium učitelů MŠ na společných konferencích. Konference má čtyři hlavní části: umělecká, metodická, pedagogická a organizačně správní. V umělecké části se společně s kolegiem učitelů SŠ a ZŠ věnujeme našemu rozvoji čtením společných textů a umělecky – zpěvem, eurytmií, malováním apod. V metodické části sdílíme své zkušenosti, předáváme si náměty pro činnosti s dětmi, poznatky ze seminářů či koloběhu roku a činnosti s nimi spojenými. Pedagogická část je věnována rozhovorům o dětech, dalším postupům ve výchově a vzdělávání jednotlivých dětí. V organizačně správní části řešíme aktuální otázky, vztahující se k organizaci slavností, výletů, narozeninových oslav a dalších mimořádných akcí MŠ.

Záměr: úplná kvalifikovanost pedagogických zaměstnanců a podpora dalšího vzdělávání v oblasti waldorfské pedagogiky, DVPP

Harmonogram realizace: v průběhu 3 let

3.7 SPOLUÚČAST RODIČŮ

Waldorfská mateřská škola je postavena na vzájemné důvěře a spolupráci rodičů. V průběhu celého školního roku nabízí pedagogové individuální Rozhovory o dětech, kde rodiče podle zájmu a potřeb informují o pokrocích i potřebách dětí a domlouvají se s rodiči na společném postupu při jejich výchově a vzdělávání. Rodiče mají rovněž možnost účastnit se pravidelných třídních schůzek a celoškolních schůzek pořádaných společně se školou.

Waldorfská pedagogika je charakteristická svým úzkým propojením s rodiči. S cílem spojit síly rodičů a učitelů pro budování společenství, které je nedílnou součástí waldorfské školy a školky, vznikl také Spolek Waldorfské školy Brno. Tento spolek je sdružení rodičů, učitelů a přátel školy, kteří školu i školku podporují finančně i osobním nasazením. Spolek také zaštiťuje právní rámec celoškolních slavností a v součinnosti se školou a školkou spolek organizuje semináře a workshopy pro rodiče. Spolek je řízen Plénem školy, což je orgán složený z rodičovských zástupců jednotlivých tříd školy a školky, zástupců pedagogů za školku i školu. Plénum školy řídí činnost spolku, zajišťuje komunikaci mezi rodiči a vedením školy a je poradním orgánem vedení školy. Pro podporu školy a školky byl také založen Nadační fond, který pomáhá především finančně různými sbírkami.

Rodiče mají u nás mnoho možností spoluvytvářet prostředí, ve kterém děti vyrůstají. Ve spolupráci s pedagogy rodiče pomáhají s organizací některých slavností, kterých se zároveň mohou účastnit. Na zahradních brigádách, které se konají dvakrát ročně, pomáhají zvelebovat a udržovat prostor zahrady. V průběhu celého roku se spolupodílí na vytváření a opravách dřevěných i šitých hraček. Díky rodičovské spolupráci je také prostor školky vyzdoben tak, aby ladil s právě probíhajícím ročním obdobím a slavnostmi. V prostorách šaten je rodičům k dispozici místnost tzv. „Hnízdo“, která jim nabízí příjemné zázemí pro jejich vzájemné setkávání, tvoření nebo pro setkávání rodičů a učitelů MŠ. V „Hnízdě“ probíhá také pravidelné setkávání maminek – „Přástky“, kde společně vytváří postavičky na roční stolky, průsvity na okna apod.

V tomto školním roce otevíráme v prostorách Waldorfské mateřské školy také klub Mateřídouška, který svou činností navazuje na předcházející setkávání rodičů s dětmi (0-4 roky). Tato pravidelná dopolední setkávání jsou inspirována waldorfskou pedagogikou a rodiče společně s dětmi při nich v přirozeném rytmu střídají společné řízené činnosti a volnější chvíle se zpěvem, tancem, hraním i příležitostným tvořením.

Společně se školou a školkou vytváří rodiče bezpečný prostor, ve kterém se děti rozvíjí a učí v prostředí důvěry. Díky popsané bohaté spolupráci s rodiči má naše MŠ od roku 2016 certifikát Rodiče vítáni.

Záměr: angažování rodičů do jednotlivých aktivit, provozování knihovny pro rodiče, zapojení nových rodičů do péče o přírodní zahradu a prostor tzv. lesní třídy, zapojení rodičů do skupiny Přástek a klubu Mateřídouška

Harmonogram realizace: v průběhu 2 let

3.8 PODMÍNKY PRO VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

Vzdělávací podmínky dětí se speciálními vzdělávacími potřebami odpovídají vždy jejich individuálním potřebám s ohledem na vývojová a osobnostní specifika. Dětem jsou poskytovány podpurná opatření, která napomáhají dítěti k osvojování specifických dovedností. Dle organizační, pedagogické a finanční náročnosti se podpurná opatření člení do pěti stupňů. Podle stupně podpurných opatření připravují učitelé plán pedagogické podpory, popřípadě MŠ zajišťuje asistenta pedagoga a spolupracuje s PPP. Pedagogové se snaží vytvářet takové podmínky, aby podpořili rozvoj osobnosti dítěte a podpořili jeho osamostatnění.

Děti s těmito speciálními potřebami se v rámci svých možností a s ohledem na jejich potřeby účastní všech aktivit v MŠ. Všichni pedagogové podporují jejich osamostatňování v oblastech komunikace a to jak ve směru k ostatním dětem, tak ve směru k dospělým. Podporují děti v učení sebeobsluhy – stravování, hygienických návyků, převlékání, tak, aby děti dosáhly svého maximálního potenciálu a samy mohly zažívat pocit úspěchu.

Na základě doporučení PPP jsou dětem do MŠ pořizovány pomůcky a hračky, které napomáhají vývoji s ohledem na jejich specifika. Tyto pomůcky a hračky děti využívají ke každodennímu hraní i k samostatné a individuální práci s asistentem pedagoga či učitelem.

Učitelé úzce spolupracují se zákonnými zástupci dítěte, s poradenským zařízením, i s ostatními odborníky, také je souladu s právními předpisy ve třídě snížen počet dětí. Při výběru asistenta pedagoga vycházíme z požadavků na kvalifikovanost a ze zkušeností jednotlivých uchazečů. Při škole pracuje výchovný poradce.

Záměr: zvyšovat odbornou kvalifikaci pedagogů v oblasti práce s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami

Harmonogram realizace: v průběhu 3 let

3.9 PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ S NEDOSTATEČNOU ZNALOSTÍ ČESKÉHO JAZYKA

Dětem, které pocházejí z jiného jazykového a kulturního prostředí, a jejichž rodiče sami neovládají český jazyk na úrovni rodilého mluvčího, poskytuje MŠ podporu při osvojování českého jazyka. Tato podpora je poskytována od samého nástupu do MŠ. Pedagogové při práci s dětmi přizpůsobují didaktické postupy tak, aby přirozeně podporovali osvojení si českého jazyka a tím zajistili plynulý přechod do základního vzdělávání. Pokud jsou v MŠ alespoň 4 děti – cizinci v povinném předškolním vzdělávání, je pro ně zřízena skupina pro jazykovou přípravu v souladu s vyhláškou č. 14/2005 Sb. o předškolním vzdělávání.

Záměr: v případě čtyř a více dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka v MŠ – organizační, materiální a provozní zajištění včetně pedagoga

Harmonogram realizace: dle potřeby

3.10 PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ NADANÝCH

V naší MŠ podporujeme přirozený a harmonický vývoj dítěte ve všech jeho oblastech. V předškolním věku dítě prochází obdobím nerovnoměrného a skokového vývoje. Dítě, které vykazuje známky nadání, se snažíme podporovat. Pokud se u dítěte projeví mimořádné nadání v jedné nebo více oblastech, doporučíme rodičům dítěte vyšetření ve školském poradenském zařízení. Do doby než vyšetření proběhne a škole je školským poradenským zařízením doručeno doporučení ke vzdělávání dítěte, může třídní učitel ve spolupráci s rodinou sestavit pro vzdělávání takového dítěte PLPP.

Pokud školské poradenské zařízení identifikuje mimořádné nadání dítěte a doporučí vypracování individuálního vzdělávacího plánu, postupuje třídní učitel při jeho zpracování, realizaci a vyhodnocování v úzké spolupráci s rodiči dítěte a školským poradenským zařízením.

Záměr: zvyšovat odbornou kvalifikaci pedagogů v oblasti práce s dětmi nadanými

Harmonogram realizace: v průběhu 3 let

3.11 PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ OD DVOU DO TŘÍ LET

Vzhledem k dosavadnímu věkovému složení dětí naše mateřská škola nesplňuje podmínky vzdělávání dětí od dvou do tří let. MŠ není vybavena dostatečným množstvím podnětných a bezpečných hraček a pomůcek vhodných pro dvouleté děti. Nemáme ani nábytek a potřebné zázemí pro zajištění hygieny těchto dětí. Ve školce jsou otevřené skříňky pro ukládání hraček, didaktických pomůcek a výtvarného materiálu z důvodu přímého výběru na základě očního kontaktu dětí. Variabilita prostoru tříd je omezena architektonickým řešením.

Záměr: v případě nutnosti přijetí dítěte mladšího tří let organizační a provozní zajištění péče v souladu s platnými právními předpisy

Harmonogram realizace: dle potřeby

4 ORGANIZACE VZDĚLÁVÁNÍ

Charakteristika tříd

Naše waldorfská mateřská škola se sestává ze tří tříd – Koníci, Myšky, Ovečky. Provoz MŠ je od 7:00 – 17:00. Děti jsou zde ve smíšených kolektivech. Počty dětí ve třídách jsou do 25 dětí na jednu třídu. Ačkoli nabízí naše MŠ tři třídy žijící svým životem, školka funguje jako jeden celek. Snažíme se v co největší míře o vzájemné propojování tříd. Slavnosti i běžný denní program tvoříme společně. Všichni pedagogové sdílí své metody a formy práce s dětmi. Zaměření jednotlivých tříd je velmi podobné. Jedním z nejdůležitějších cílů naší školky je podpora sociální dovednosti. Pedagogové kladou velký důraz na zdravou nápodobu, děti nevedeme k soutěživosti a srovnávání. Každá třída si tvoří své vlastní Třídní vzdělávací programy (TVP), které vychází z našeho Školního vzdělávacího programu (ŠVP). TVP jsou vystavěny na základě koloběhu roku, rytmu střídání ročních období, proměn v přírodě a svátků s tím spojených.

Mateřská škola má svůj pravidelný denní rytmus a řád, který děti naplňuje potřebným pocitem bezpečí a jistoty a je základní motivací pro jejich samostatné jednání. Proto se také každý den strávený v mateřské škole odvíjí tak, že se střídají fáze volných činností s fázemi, v nichž děti pod vedením učitele dosáhnou koncentrace či zklidnění.

Pedagogové MŠ

V každé třídě pracují dva pedagogové. Pracovní doby jednotlivých pedagogů jsou sestavovány takovým způsobem, aby byla dětem vždy a při všech činnostech zajištěna optimální pedagogická péče. V průběhu dopoledního vzdělávání je zajištěno překrývání pedagogů v rozmezí minimálně 2,5 hodiny.

Pedagogové ve třídách spolu v co největší míře spolupracují. Společně sdílí potřeby a rozvoj dětí, který vyhodnocují do pedagogické diagnostiky, či běžného denního pozorování. Připravují se na rozhovory o dětech s rodiči, vytváří podnětné prostředí nejen ve svých třídách, ale ve všech prostorech MŠ. Hlavním předpokladem pedagoga k práci s dětmi v naší MŠ je nejen láskyplný vztah k dětem, vědomá práce, připravenost, důvěryhodnost, opravdovost, ale ve velké míře vzájemné spolunesení a spoluvytváření jednotné školky. Pedagogové velmi úzce spolupracují s rodiči dětí, kteří jsou nepostradatelnou součástí chodu školky.

Ve třídě pracuje také asistent pedagoga, pokud je do třídy zařazeno dítě se speciálními vzdělávacími potřebami, u něhož dle doporučení školského poradenského zařízení potřebuje pedagog další personální podporu.

Pravidla pro zařazování dětí do jednotlivých tříd

Všechny tři třídy jsou heterogenní, navštěvují je děti ve věku od 3 do 7 let.

Při zařazování dětí do tříd respektujeme sourozenecké dvojice a současně se snažíme, aby v každé třídě bylo rovnoměrné zastoupení všech věkových skupin a pohlaví. Pro přijímání dětí do MŠ jsou zohledněny (pokud to organizační podmínky MŠ dovolí) požadavky rodičů.

Nově příchozí děti mají možnost se postupně adaptovat na prostředí školky za přítomnosti svých rodičů. Každé dítě potřebuje svůj čas na to zvyknout si, proto je s rodiči konzultována vhodná adaptace jejich dítěte.

Kritéria pro přijímání dětí

Vzhledem k mnohaleté převyšující poptávce jsou děti přijímány podle aktuálních kritérií pro přijetí dítěte do WMŠ: <http://waldorf-brno.cz/mataska-skola/zapis-do-ms/>

Přednostně přijímáme děti s místem trvalého pobytu (§ 34 odst. 3 školského zákona) ve školském obvodu dle obecně závazné vyhlášky statutárního města Brna č. 3/2017 (celé území statutárního města Brna).

Pro přijetí dítěte do Waldorfské mateřské školy je nutné, aby výchova dítěte v rodině probíhala v souladu s výchovnými cíli waldorfské pedagogiky a aby byli rodiče s tímto alternativním pedagogickým směrem důkladně obeznámeni. Proto Waldorfská škola Brno organizuje bezplatné teoretické i praktické vzdělávací semináře.

Individuální vzdělávání

Pravidla organizace pro případné individuální vzdělávání dětí jsou popsána ve Školním řádu MŠ: <http://waldorf-brno.cz/mataska-skola/dokumenty-materske-skoly/>

Průběh dne ve WMŠ

Třídy pracují podle Školního vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání "Svět je dobrý".

7:00 – 8:00	příchod dětí do jedné z ranních tříd, hry a činnosti dle vlastní volby dětí
8:00 – 9:00	rozdělení dětí do svých tříd, volná hra dětí, nabízená činnost
9:00 – 9:40	nabízená činnost, úklid hraček, ranní kroužek
9:40 – 10:00	hygiena, svačina
10:00 – 10:15	řízená činnost, práce Kořínků v jednotlivých třídách 1x týdně
10:15 – 12:15	pobyt venku, pohádka
12:15 – 12:45	hygiena, oběd
12:45 – 13:00	příprava na odpolední odpočinek, odchod dětí po obědě domů
13:00 – 14:30	odpolední odpočinek dle potřeby dětí
14:30 – 15:00	hygiena, svačina

- 15:00 – 17:00 odpolední kroužek, hry a činnosti dle vlastní volby dětí,
nabízená činnost, pobyt venku, odchod dětí domů
- 16:00 – 17:00 postupné spojování tříd

Denní rytmus

Při příchodu dětí do třídy se s dětmi vždy pozdravíme podáním ruky a navážeme oční kontakt. Je zde i prostor pro vzájemná krátká sdělení mezi dospělými.

V průběhu ranních her si děti samy spontánně hrají. Volná hra je nejdůležitější činností dětí, kdy si děti nacvičují sociální dovednosti, učí se komunikovat, porozumět, říci si o pomoc, spolupracovat, dodržovat pravidla hry, vnímat sebe i ostatní. Přitom mohou pozorovat, čemu se věnuje učitel – například připravuje potřebné věci na kreslení či malování, zalévá květiny, uklízí, připravuje těsto na pečení, věnuje se ručním pracím, prostírání stolu a podobně. Děti sledují smysluplnou činnost dospělého, kterou mohou napodobit. Během této doby je dětem také nabízena činnost dle týdenního rytmu. Nevybízáme a neříkáme: “Teď budeme dělat to či ono.” Děti se samy postupně přidávají a podle své chuti se do činnosti zapojují. Většinu činností doprovází zpěv. Zpíváme při každé příležitosti. Děti se tak písně učí spontánně neustálým nasloucháním.

Každý den mají děti k dispozici voskové bločky pro volnou kresbu a pracovní stůl pro práci se dřevem. V prostoru tříd mohou děti také využít nabídky dalších činností v koutcích aktivit, které si mohou volit podle svých individuálních zájmů a potřeb. Při kreslení užívají děti voskové pastely v blocích s širokou měkkou stopou na velkém formátu papíru. Dětské práce nehodnotíme a zpravidla nevystavujeme, jde o kreslení pro potěšení a ztvárnění prožitků. Při práci se dřevem děti pracují s opravdovými nástroji. Jedná se o smysluplnou činnost, kde děti vyrábí, co zrovna potřebují pro svou hru. Při práci děti také zažívají neúspěch a učí se s ním vyrovnat. Jednotlivé nástroje k práci se dětem objevují postupně a jsou používány pod dohledem pedagoga.

Z hlediska celkové výstavby dne a rytmu činností je žádoucí, aby byla zachována podmínka rovnováhy mezi volnou hrou dětí pro rozvoj jejich vlastní iniciativy a mezi společnou činností skupiny vedené učitelem.

Po veselých a dynamických hrách přichází zklidnění, kdy je každé dítě samo za sebe a zároveň součástí společenství – ranní kroužek. Děti jsou koncentrované samy v sobě a společně vítají nový den a probouzejí třídní skřítky. V této části je prostor pro společné povídání, sdělování zážitků. Ranní kroužek je pravidelně se opakujícím rituálem, kterým u nás začíná každý den. Součástí ranního kroužku jsou i kruhové hry nebo je pro ně někdy prostor po svačině. V kruhových hrách je místo pro hudebně-pohybové hry, říkadla, písničky a to vše spojené s pohybem a snahou o umocnění vnitřního prožitku z právě probíhajícího období koloběhu roku. Svačina je dalším prostorem společného setkání a možností upevňovat správné návyky při stolování. Děti se spolupodílí na přípravě prostírání stolu a úklidu po

stolování. Po svačině je prostor pro řízenou činnost vycházející z týdenního rytmu nebo pro kruhovou hru.

Následně vyrážíme ven na přírodní zahradu nebo do lesní třídy, kde si děti spontánně volí svoji činnost, dospělý se věnuje zahradním pracím, popřípadě jdeme s dětmi na procházku do okolí školky. Děti mají i venku na zahradě možnost pracovat se dřevem či pomáhat se zahradními pracemi.

Po návratu z pobytu venku následuje ztišení dětí v kroužku u pohádky, která má ve waldorfské mateřské škole specifické místo. Je pečlivě a vhodně volená, vztahuje se k určitému právě prožívanému období a provází nás delší čas. Nejprve děti naslouchají vyprávění pohádky, poté může být i dramaticky ztvárněna. Hloubka a moudrost pohádky pronikne hluboko do jejich podvědomí.

Po společném obědě se děti odeberou k odpočinku, po němž se všichni nasvačíme a setkáme se v kroužku, a pak si děti spontánně hrají. Odpoledne je dětem nabízena stejná činnost jako dopoledne. Je-li pěkné počasí, jdeme na zahradu. Odpolední čas je velkým prostorem pro individuální práci s dětmi.

Práce s předškoláky

Od října se setkávají 1x týdně dopoledne předškolní děti – Kořínci, v každé třídě zvlášť nebo dle aktuální činnosti pospolu napříč třídami. Tato setkání probíhají jednou týdně dopoledne, kdy se děti střídavě pouští do různých prací ve třídě, na zahradě mateřské školy nebo se vydávají na společné dopolední výlety Kořínků. Společná práce i výlety jsou pro Kořínky zaměřeny převážně na rozvoj v oblasti sociálních dovedností, kdy větší skupina dětí pracuje na potřebných či zadaných úkolech pro třídu nebo školku anebo individuálně pomáhají mladším dětem. Všechna setkávání Kořínků probíhají v době jejich povinné předškolní docházky.

V průběhu roku pracují Kořínci na různých předem stanovených činnostech, které na sebe jednotlivě navazují. Tyto činnosti podporují jejich rozvoj např. v oblasti jemné motoriky, samostatnosti, koncentraci, posílení vůle, soustředění, umět práci začít, ale i dokončit. Ve chvíli, kdy si Kořínek všechny tyto dovednosti osvojí natolik, že si je v nich pevný a jistý, tak ho můžeme poslat na jeho další cestu – do školy. Pro zdravý rozvoj předškolních dětí je nám velkou oporou úzká spolupráce s waldorfskou základní školou (sdílení, zpětná vazba, výchovný poradce).

Týdenní rytmus

Jednotlivé činnosti se pravidelně střídají. Každá činnost má během dne a týdne své místo. Dané činnosti u dětí pravidelně rozvíjí jemnou a hrubou motoriku, řeč, slovní zásobu, vůli, koncentraci, soustředění, umět si počkat, tvořivost, fantazii, rozvoj myšlení a zapojuje

všechny smysly člověka. Postupně se zařazují do rytmu tyto činnosti – modelování z vosku, malování akvarelovými barvami, eurytmie, pečení, oslavy narozenin a výlety do prostoru tzv. lesní třídy.

Od května se scházíme každý den už od rána na zahradě MŠ s dětmi všech tříd a s výjimkou odpoledního odpočinku společně trávíme celé dny venku.

V průběhu školního roku také kromě vyprávění a hraní pohádek dětem, nebo společně s dětmi, využíváme i příležitosti, kdy nás malé divadlo ve školce navštíví, nebo se k návštěvě divadla vypravíme. Občas si zveme do školky i hosty s prožitkovým výukovým programem.

Modelování z vosku

Základním materiálem při modelování je včelí vosk. Jeho přírodní barvy a typická vůně pomáhají dětem tvořit opravdu všemi smysly. Práce se včelím voskem podporuje dětskou trpělivost, fantazii a soustředění, zároveň děti cvičí jemnou motoriku. Děti musí nejprve teplem svých dlaní vosk rozehrát, a to je práce nelehká! Z vosku děti vytvářejí jednoduché tvary, které se vztahují k určitému právě prožívanému období. Dáváme přednost vlastnímu zážitku dětí před vysvětlováním. Tichým vyprávěním či zpěvem se je snažíme jemně a nenásilně inspirovat. Při práci postupujeme od celku k jednotlivostem. Výtvary dětí nikterak nehodnotíme.

Malování akvarelovými barvami

Malujeme akvarelovými barvami žlutou, červenou a modrou, technikou mokré do mokrého. Při malování se děti seznamují s barvami, nezobrazují však konkrétní předměty, ale prožívají svět barev. Učitel často dotváří atmosféru zpíváním písniček k tématu. Není důležitý výsledek, ale samotný proces tvoření, malování, kdy děti pozorují s úžasem, co jim na obrázku vzniká. Takovéto malování nevede k soutěživosti nebo k obkreslování, ale je psychologickým lékem, který vyrovnává napětí a únavu z jednostrannosti. Výkony dětí nesrovnáváme.

Eurytmie

Specifickou a nadstandartní činností, která je pro waldorfskou mateřskou školu charakteristická, je eurytmie – forma pohybového umění a sociálního cvičení. Eurytmie pohybem zviditelňuje řeč nebo hudbu. Tato činnost léčivě působí na celý organismus, podporuje správný rozvoj vnitřních, životně důležitých orgánů a pomáhá při utváření řečových schopností i při korekci vad ve výslovnosti. Umožňuje dítěti v pohybu zažívat a prociťovat děje a nálady pohádkového obrazného světa a zároveň se učí pohybovat se v prostoru s ohledem na své vrstevníky.

Pečení

Děti prožívají život zrnka obilí v koloběhu celého roku. Svými smysly zde zažijí působení elementů, jako jsou slunce, voda, země i vzduch. Za doprovodu písniček a říkanek si děti projdou celý proces pečení chleba i s předcházejícím mletím mouky. Všechny tyto činnosti poskytují bohaté smyslové zážitky a jsou také zdrojem nových pracovních a sociálních návyků.

Výlety a lesní třída

Příroda je nejlepší učebnicí, tak není divu, že v ní pravidelně listujeme. Kromě každodenního pobytu na přírodní zahradě MŠ, se každá třída jednou týdně vydává ráno na výlet a dopoledne tráví mimo areál mateřské školy v tzv. lesní třídě, v pronajaté zahradě v Brně, v dojezdové blízkosti školky a lesa.

Ven chodíme za každého počasí, aby děti mohly vnímat proměňující se přírodu. Při chůzi a pozorování se děti učí nejen vnímat, poznávat a porozumět přírodě, ale také vnímat sebe navzájem a utužovat svá přátelství. Nenahraditelné prožitky z výletů nás vzájemně velmi propojují.

Oslava narozenin

Ve školce s dětmi prožíváme také společné připomenutí si narození každého z nás. Na oslavu narozenin se s dětmi ve třídách připravujeme, pro každého oslavence vytváříme narozeninovou knihu s obrázky dětí, sdílíme prožitky a radosti každého oslavence. Samotná oslava má dvě části – společnou a třídní. Oslava je podpořena pravidelnými rituály – písňemi, básněmi, příběhem. Děti v tento den mohou zažívat důležitost každého jedince.

5 CHARAKTERISTIKA VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

Základním rysem waldorfské pedagogiky je snaha o harmonický rozvoj člověka v jeho celistvosti. Výchova a vzdělávání vycházejí z vývojových potřeb dítěte a zaměřují se především na utváření vztahu ke světu.

Vzdělávací programy založené na waldorfské pedagogice se mohou lišit podle země, kultury, velikosti skupiny, věkového rozmezí a individuálního vzdělávacího přístupu. Při zachování této různorodosti sdílí waldorfská pedagogika určité základní charakteristiky pohledu na dítě a předškolní výchovu.

Malé dítě se učí skrze nápodobu, skrze různorodé smyslové zkušenosti a skrze pohyb. Přirozeností dětí je objevovat své životní a sociální prostředí, které by mělo nabídnout hranice, strukturu a ochranu, ale zároveň i příležitost setkat se s výzvami a přiměřeným rizikem. Vzhledem k tomu, že dítě v předškolním věku potřebuje své síly k rozvoji a upevnění stavby orgánů a své tělesnosti, není naše výchova zaměřena přednostně na rozvoj intelektu. Zaměření se na skutečné, reálné zkušenosti namísto umělých, virtuálních, podporuje dítě k budování zdravého vztahu se světem. Umělecké činnosti jako vyprávění, hudba, malování, rytmické hry nebo modelování pěstují zdravý rozvoj představivosti a tvořivosti. Smysluplné praktické činnosti jako vaření, pečení, zahradničení, řemeslo a péče o domácnost poskytují příležitosti k rozvoji postupně se rodících lidských schopností. Předvídatelný rytmus dne, týdne a roku poskytuje bezpečí, dává pochopit vzájemné souvislosti a celistvosti života.

Dítětem iniciovaná a řízená hra - volná hra, ke které mají děti dostatek jednoduchého materiálu, je považována za nejdůležitější „program“ či aktivitu malých dětí. Volná hra je doslova prací malého dítěte a umožňuje mu zažívat a pochopit svět a život.

Waldorfská pedagogika vychází z myšlenek rakouského filosofa Rudolfa Steinera a bývá často označována jako výchova ke svobodě. Tím však není míněna vnější svoboda a to, že děti si mohou dělat, co se jim právě zachce. Opak je pravdou. Pevný řád poskytuje dítěti jasné mantinely v jeho každodenních činnostech a tím mu dává prostor k vnitřní svobodě a jistotě, o níž se může bezpečně opřít.

Rozvíjíme u dětí schopnost spolupráce, tolerance, soucitu a sociální sounáležitost i porozumění druhým, stejně tak jako pěstování osobního vnitřně angažovaného a proměnlivého přístupu k životu a okolnímu světu. K přirozenému rozvoji zdravého sociálního vnímání jsou ideální právě věkově smíšené třídy. K dětem přistupujeme individuálně, s vědomím jejich vlastních schopností. Děti mezi sebou neporovnáváme, všímáme si jejich individuálních pokroků. Rozvíjíme zdravé sebevědomí dětí, sebedůvěru a sebeúctu.

Naše mateřská škola podporuje přirozený a harmonický rozvoj dětí v duchovní, duševní a fyzické oblasti, a učí děti přistupovat k veškerému bytí na Zemi s hlubokým respektem a úctou. Vytváříme pro děti spořádané prostředí s pevným životním rytmem jako základem

pro vnitřní jistotu a zároveň vstřícné a inspirativní zázemí, které dětem zajišťuje možnost projevit se a zaměstnávat přirozeným dětským způsobem - bezpečný a láskyplný prostor plný podnětů pro rozvoj tvořivosti dětí a jejich trvalé radosti ze života. Naše školka je místem, kde jsou děti přijímány. Rodiče mohou předávat své děti pedagogům s důvěrou. Waldorfské učitelé se snaží pro zdravý vývoj dětí vytvářet taková vědomá a spolupracující společenství lidí, mezi nimiž panují zdravé sociální vztahy ve všech rovinách: mezi rodiči, učiteli a dětmi.

Principy a metody práce ve waldorfské MŠ vycházejí z anthroposofie - duchovní vědy, jejímž cílem je člověk chápaný ve své celistvosti jako bytost tělesná, duševní a duchovní. Anthroposofie popisuje vývoj samotného člověka v přibližně sedmiletých cyklech. Každý člověk z tohoto pohledu prochází jednotlivými fázemi osobitým způsobem a v každé vývojové fázi jsou možnosti pro optimální rozvoj rozmanitých lidských vlastností a sil. V prvním sedmiletí je dítě zcela v zajetí smyslových vjemů a okolní svět vnímá celým svým tělem, napodobuje vše a všechny kolem sebe. Dítě má také přirozenou potřebu rytmu a opakování, předvídatelný rytmus dne, týdne a roku poskytuje dětem bezpečí a usnadňuje jim orientaci ve světě. **S vědomím těchto vývojových zákonitostí organizujeme výchovně vzdělávací formy a metody v naší MŠ.**

Formy a metody vzdělávání v naší mateřské škole

Základními metodami práce s dětmi jsou pro nás princip nápodoby, působení kvalitního prostředí a metoda rytmu a opakování.

Dítě v předškolním věku jako by bylo „jedním smyslovým orgánem“, napodobuje a zvnitřňuje si vše, s čím se setkává. Není podstatné, jaké množství podnětů na dítě působí, a kolik poznatků o okolním světě dítě získává, naopak - výchovně nejdůležitější je kvalita podnětů, jimž je dítě vystavováno a jimiž je oslovováno. Je důležité umožnit dítěti napodobování zdravých vzorů.

Totéž platí o tvorbě prostředí, ve kterém se dítě nachází, a také o předmětech, které používá při svých hrách. Proto vybavení a hračky volíme především z přírodních materiálů, které zprostředkují přiměřené dojmy z okolí dítěte. Hračka z přírodního materiálu nebo přírodnina sama (plody, kousky různých druhů dřev, hedvábí, len) nesou v sobě stále svou životní sílu příjemně oslovující smysly dítěte (tvar, teplo, jemná barva, povrch apod.).

Na principu přirozené nápodoby je založeno také spontánní sociální učení. Waldorfská pedagogika přihlíží k přibližně sedmiletým periodám ve vývoji člověka. V prvních sedmi letech se dítě učí napodobováním a vzorem. Dítě napodobuje všechno, co se projevuje v jeho blízkém okolí. V prvních sedmi letech vedeme a řídíme dítě tím, co sami děláme, i tím, co pociťujeme a co si myslíme.

Použitá forma výchovy k výtvarným a uměleckým činnostem nespočívá v pěstování uměleckých dovedností dítěte, ale v umělecky pojímaném přístupu k životu. V pěstování schopnosti živě a tvořivě zacházet se sebou samým, se svou životní skutečností. Tato schopnost umožňuje neustálou vnitřní proměnu, vnitřní pohyb na své cestě životem.

Co se týče vzdělávací **metody rytmu a opakování**, dítě má přirozenou potřebu pravidelného rytmu nejen co se týče spánku a bdění, klidu a aktivity, ale i opakování uměleckých a pracovních činností, hudebně – pohybových her a rytmizace. Proto je pro nás důležitý rytmus dne, týdne, měsíce i roku. Všechno se opakuje v pevném řádu, střídá se napětí s uvolněním. Aktivity spontánní i řízené jsou vzájemně provázané a vyvážené. Řízená činnost, včetně kruhových her, bývá ve waldorfské MŠ preferována v rámci celé třídy, přičemž si děti spontánně osvojují a prohlubují své sociální cítění a dovednosti, na které je ve waldorfské pedagogice kladem velký důraz. Podle měnícího se ročního období a svátků prožíváme pravidelný rytmus také při pravidelně se opakujících činnostech v týdnu. Ty se stávají součástí běžných denních rituálů a pro děti jsou zdrojem pocitu uchopitelnosti a srozumitelnosti světa.

Pracujeme také s **prožitkovým a kooperativním učením hrou a činnostmi**, založenými na přímých zážitcích dětí, které podněcují jejich radost z učení, zájem poznávat nové a získávat zkušenosti. Při volné hře mají děti dostatek prostoru využívat přirozený tok svých dětských myšlenek a spontánních nápadů, poskytující jim dostatek času pro spontánní aktivity a jejich vlastní plány. Učební aktivity probíhají především formou nezávazné dětské hry, kterou se dítě zabývá na základě svého zájmu a vlastní volby. Při **situačním učení** využíváme aktuálních či vytvořených situací, které umožňují dětem srozumitelné praktické ukázky životních souvislostí tak, aby se děti učily dovednostem a poznatkům v okamžiku, kdy je potřebují, a lépe tak pochopily jejich smysl.

Celá bytost malého dítěte je připravena učit se skrze emoce. Předškolní věk je nejvhodnějším obdobím pro vyprávění příběhů a pohádek, tvořivý pohyb, hudbu, zpěv, divadlo, ruční a umělecké práce všeho druhu. Tyto činnosti povzbuzují představivost, probouzejí zájem o učení a pomáhají poznávat okolní svět.

Samozřejmě součástí vzdělávacího programu je individuální péče o děti v rámci společenství třídy a integrace dětí se speciálními vzdělávacími potřebami.

Základní formy vzdělávání z hlediska organizace jsou **frontální, skupinové, kooperativní, individuální a projektové**. Tímto způsobem však nelze vnímat vzdělávání dítěte v mateřské škole. Proto je pobyt dítěte v mateřské škole komplexním vzdělávacím působením a pedagog kombinací a prolínáním všech forem působí na dítě a jeho potenciály. Také zařazení řízených, nabízených a volných aktivit je ve vzájemném souladu.

Jak už bylo výše popsáno - vzdělávací program naší mateřské školy vychází z waldorfské pedagogiky. Díky mezinárodnímu statutu, který naše školka získala v roce 2002, se můžeme nazývat Waldorfskou mateřskou školou (WMŠ). Naplňování podmínek statutu WMŠ je garantována Asociací waldorfských mateřských škol, které jsme jako školka členem a která zároveň podléhá pravidlům mezinárodní asociace WMŠ.

Učitelé v naší mateřské škole zodpovídají za výchovu a vzdělávání dětí na základě nauky o člověku, vztahu k dětem a na základě svých sociálních a odborných kompetencí. Všímají si individuálních potřeb a zájmů dětí, sledují jejich vývoj a pokroky v oblasti vzdělávání i jejich sociální rozvoj, svá pozorování si pravidelně zaznamenávají do pedagogické dokumentace, která se skládá z diagnostických archů a pozorování dítěte. Při „Rozhovorech o dítěti“ s rodiči učitelé sdílí svá pozorování, rozšiřují své poznatky o dětech, jejich zázemí i dosavadním vývoji a domlouvají se na společném postupu při další výchově a vzdělávání. Ze znalosti aktuálního stavu vývoje dítěte, konkrétní životní a sociální situace, poskytují pak každému dítěti pomoc a podporu v míře, kterou individuálně potřebuje. Společnému pohledu na individuální i skupinovou podporu dětí a dalším postupům při výchově a vzdělávání se učitelé věnují v pedagogické části na pravidelných pedagogických konferencích.

Učitelé jsou u nás průvodci dětí na jejich cestě za poznáním, probouzí v nich aktivní zájem a chuť dívat se kolem sebe, naslouchat a objevovat. Naším hlavním úkolem je připravovat prostředí a nabízet dítěti příležitosti, jak poznávat a porozumět sobě i všemu kolem sebe.

Naše školka je součástí Waldorfské školy Brno, postupně tak mohou děti z naší MŠ navázat ve stejném přístupu ve vzdělávání ve škole základní i střední. Waldorfská škola Brno je živým společenstvím dětí, rodičů a učitelů, ve kterém je nezbytný vzájemný kontakt, spolupráce a důvěra i respekt při zachování vymezených rolí. Usilujeme o to, aby naše škola umožňovala dětem prožít sílu osobních vzorů vychovatelů i rodičů a jejich přátel ve vzájemné spolupráci.

Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami probíhá souběžně s ostatními dětmi. Tyto děti tak mohou být začleněny do běžného života mateřské školy. Soužití s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami se stalo přirozenou součástí každého dne v naší mateřské škole a přináší obohacení jak pro ně samotné, tak pro kolektiv všech dětí i kolegium učitelů.

Dětem se speciálními vzdělávacími potřebami je třeba k naplnění jejich vzdělávacích možností poskytnout podpůrná opatření. Podpůrná opatření se podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti člení do pěti stupňů. Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje MŠ i bez doporučení školského poradenského zařízení (ŠPZ) na základě plánu

pedagogické podpory (PLPP). Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením ŠPZ a mnohdy je sestavován individuální vzdělávací program (IVP).

PLPP má písemnou podobu a za jeho vyhotovení je zodpovědný třídní učitel. Před jeho zpracováním probíhají rozhovory mezi učiteli s cílem stanovit metody a formy práce s dítětem a způsob kontroly maximálního využití vzdělávacích schopností dítěte v souladu se ŠVP. PLPP je konzultován také se zákonnými zástupci dítěte.

IVP sestavuje třídní učitel společně se ŠPZ, rodiči a asistentem pedagoga. V IVP je jasně stanoven vzdělávací obsah speciálně pedagogické péče přizpůsobený vzdělávacím možnostem a předpokladům dítěte s přiznanými podpůrnými opatřeními a v souladu se ŠVP.

Vyhodnocení PLPP a IVP probíhá vždy v úzké spolupráci s rodinou a ŠPZ. Je vyhodnocován dle nastavení ŠPZ 1-2x během školního roku a průběžně upravován dle aktuálních potřeb dítěte.

Rozvoj osobnosti dítěte s přiznanými podpůrnými opatřeními závisí na citlivosti a přiměřenosti působení okolí mnohem více, než je tomu u dítěte, které není ve svých možnostech primárně omezeno. Proto se MŠ snaží vytvářet podmínky pro jejich pozitivní přijetí. MŠ navazuje úzkou spolupráci s rodiči všech dětí a citlivě s nimi komunikuje a předává potřebné informace. Při jejich vzdělávání spolupracují učitelé naší MŠ s dalšími odborníky, využívají služby školských poradenských zařízení a s jednotlivými speciálními zařízeními konzultují potřebné náležitosti. Pravidelně také informují rodiče o pokrocích daného dítěte.

Jazyková příprava dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka

Naši podporu v mateřské škole – především při osvojování českého jazyka - potřebují také děti-cizinci a děti, které pocházejí z jiného jazykového a kulturního prostředí, pokud rodiče sami neovládají český jazyk na úrovni rodilého mluvčího. Učitelé v naší MŠ věnují zvýšenou pozornost tomu, aby dětem s nedostatečnou znalostí českého jazyka poskytovali jazykovou podporu již od samotného nástupu do mateřské školy. Při práci s celou třídou mají učitelé na vědomí, že se v ní nacházejí i děti, které se český jazyk učí jako druhý jazyk, uzpůsobují tomu didaktické postupy a děti cíleně podporují v osvojování českého jazyka.

Pokud by v naší MŠ byli čtyři nebo více dětí cizinců v povinném předškolním vzdělávání, zorganizujeme pro ně bezplatnou jazykovou přípravu pro zajištění plynulého přechodu do základního vzdělávání. Vzdělávání ve skupině pro jazykovou přípravu bychom rozdělili do dvou nebo více bloků v průběhu týdne. Při přechodu na základní školu by děti s nedostatečnou znalostí českého jazyka měly mít takové jazykové a sociokulturní kompetence v českém jazyce, které jim umožní se zapojit do výuky a dosáhnout školního úspěchu.

Vzdělávání dětí nadaných

V naší mateřské škole vytváříme podmínky k co největšímu využití potenciálu každého dítěte s ohledem na jeho individuální možnosti. To platí v plné míře i pro vzdělávání dětí nadaných. V předškolním věku dítě prochází obdobím nerovnoměrného a skokového vývoje, mnohdy je těžké odlišit při identifikaci nadání dítěte od akcelerovaného vývoje v určité oblasti. Dítě, které vykazuje známky nadání, podporujeme takovým způsobem, aby byl stimulován rozvoj jeho potenciálu včetně různých druhů.

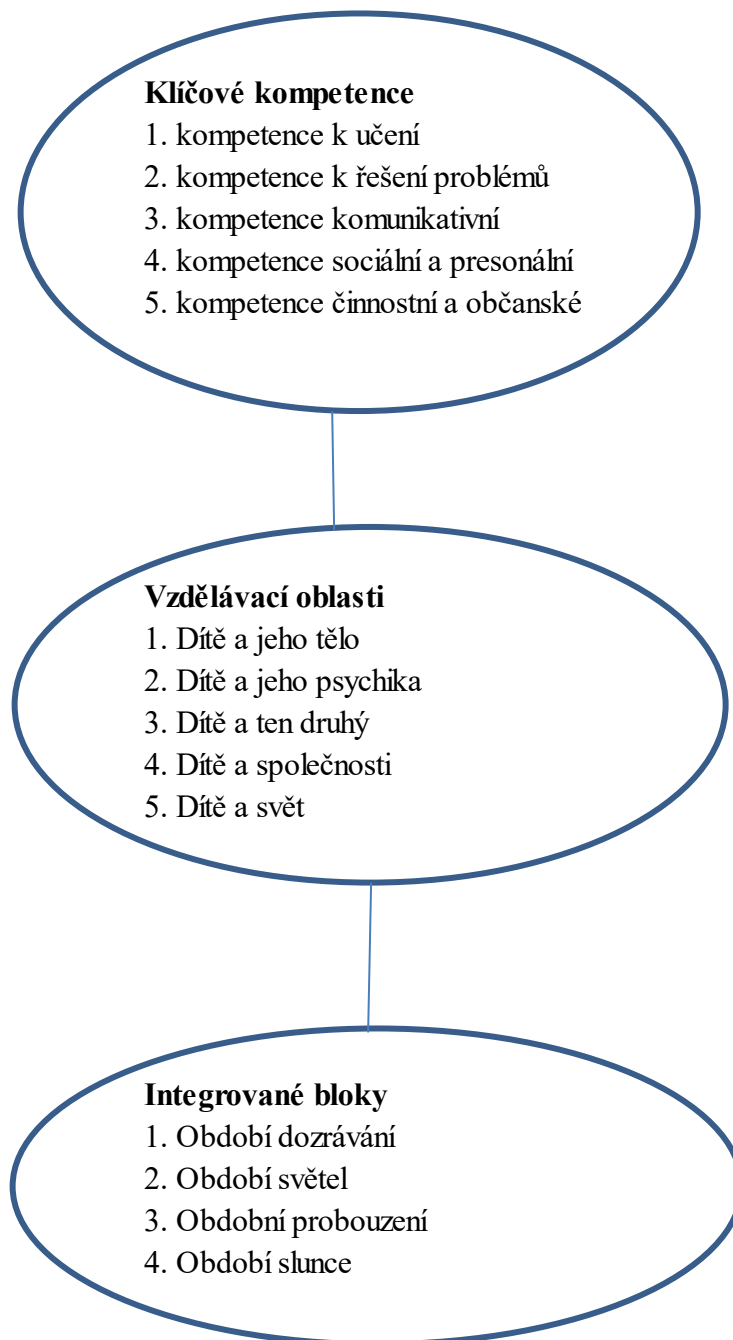
Nadaným dětem v mateřské škole zajistíme realizaci všech stanovených podpůrných opatření pro podporu nadání podle individuálních vzdělávacích potřeb dětí v rozsahu prvního až čtvrtého stupně podpory. Podpůrná opatření lze uplatnit pouze s doporučením ŠPZ. Pokud školské poradenské zařízení identifikuje mimořádné nadání dítěte a doporučí vypracování individuálního vzdělávacího plánu, postupuje třídní učitel při jeho zpracování, realizaci a vyhodnocování v úzké spolupráci s rodiči dítěte a školským poradenským zařízením.

Vzdělávání dětí od dvou do tří let

V současné době naši MŠ nenavštěvuje žádné dítě mladší tří let. Pokud bychom takové dítě přijali, vytvoříme mu vhodné podmínky pro jeho adaptaci v souladu s jeho individuálními potřebami. Dítěti bude umožněno používání specifických pomůcek pro zajištění pocitu bezpečí a jistoty. Vzdělávací činnosti budou realizovány v menších skupinách či individuálně, podle potřeb a volby dítěte. Učitel bude uplatňovat k dítěti laskavě důsledný přístup, dítě pozitivně přijme.

Péče o děti od dvou do tří let musí být organizačně a provozně zajištěna v souladu s platnými právními předpisy. Pokud by v naší MŠ byl větší počet dětí mladších tří let, rádi bychom pro ně zařídili samostatnou třídu, kde bychom mohli vytvořit vhodné podmínky pro jejich vzdělávání. MŠ by zajistila chůvu či další vzdělání stávajících pedagogů.

Vzdělávací obsah je zpracován do jednotlivých integrovaných bloků. Bloky jsou řazeny chronologicky v souladu s koloběhem roku a jejich obsah je tvořen vždy pro celou věkovou skupinu dětí. Každý blok obsahuje všechny vzdělávací oblasti. Vzdělávací nabídka a dílčí vzdělávací cíle jsou podrobněji popsány v třídních vzdělávacích programech (TVP) každé třídy. Třídní vzdělávací program tvoří pedagogové jednotlivých tříd pro celou věkovou skupinu dětí. TVP je tvořen pro každé dílčí téma a každé dílčí téma je po ukončení evaluováno pedagogy jednotlivých tříd. Evaluace nám přináší zpětnou vazbu a poskytuje podněty pro TVP následujících dílčích témat. Dílčí témata vychází z koloběhu roku, z proměn přírody v průběhu roku a symbolů, které tyto proměny v našem kulturním prostředí charakterizují.

6.1 VZDĚLÁVACÍ OBLASTI A JEJICH ČLENĚNÍ

Dítě a jeho tělo (oblast biologická)

V této oblasti rozvíjíme pohybové, manipulační a sebe obslužné dovednosti. Podporujeme fyzickou pohodu a tělesnou zdatnost dětí.

Dítě a jeho psychika (oblast psychologická)

Povzbuzujeme děti k poznávání a učení. Podporujeme duševní pohodu, psychickou zdatnost a odolnost dětí, rozvoj intelektu, citu i vůle.

Dítě a ten druhý (oblast interpersonální)

Zaměřujeme se na posílení vzájemné komunikace a utváření vztahů k jiným dětem či dospělým.

Dítě a společnost (oblast sociálně-kulturní)

Vedeme děti k osvojení potřebných dovedností, návyků a pravidel, které usnadňují soužití ve společenství ostatních lidí. Seznamujeme děti se světem kultury a umění.

Dítě a svět (oblast environmentální)

Obohacujeme a rozvíjíme elementární povědomí dětí o okolním světě a jeho dění. Vytváříme základy pro odpovědný postoj dítěte k životnímu prostředí.

6.2 INTEGROVANÉ BLOKY

6.2.1 OBDOBÍ DOZRÁVÁNÍ

Záměr: Seznámit děti s prostředím MŠ, s rytmem dne a týdne. Adaptovat a vytvářet sociální vztahy. Rozvíjet smyslové vnímání a poznatky o podzimní přírodě.

Dílčí témata:

- Adaptace
- Od zrna ke chlebu
- Michaelská doba
- Dary podzimu

Doba realizace: 2 měsíce

Charakteristika období:

V době, kdy děti přicházejí prvně do školky a je pro ně vše nové, potřebují prostor pro adaptaci, příroda zažívá svůj vrchol – sklizeň úrody. Prožitkem sklizně plodů, mlácením obilí, jeho semletím na mouku a upečením chleba – cestou od zrna ke chlebu, podporujeme uvědomění si významu podzimu jako období sklizně. Období sklizně, hojnosti je korunováno slavností svatého Václava.

Podzim je také symbolem počátku procesu odumírání života v rostlinné říši. Cyklus se uzavírá, rostliny naplnily svůj úkol a dále ve vývoji nepokračují, zrno je uloženo v sýpkách, dary podzimu jsou sklizeny. Symbolem boje s těmito silami je archanděl Michael. Pro děti může být obrazem odvážného a statečného rytíře, který se pouští do boje s drakem. Pro dospělé může být bojem se sebou samým, se svou malomyslností, beznadějí, sobectvím – se všemi silami, které nás ochromují v našich úsilích.

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY:

(co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

1. Dítě a jeho tělo

- vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu
- ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem
- zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.)

- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.)

2. Dítě a jeho psychika

Jazyk a řeč

- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí)

Poznávací schopnosti a funkce, představitivost a fantazie, myšlenkové operace

- vědomě využívat všechny smysly, záměrně pozorovat, postřehovat, všímat si (nového, změněného, chybějícího)
- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- vnímat, že je zajímavé dozvědět se nové věci, využívat zkušenosti k učení
- postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí

Sebepojetí, city, vůle

- odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory
- vyjadřovat souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod.
- respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti
- být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem

3. Dítě a ten druhý

- navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho
- spolupracovat s ostatními

4. Dítě a společnost

- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti
- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti)
- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod.
- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých materiálů, z přírodnin aj.

5. Dítě a svět

- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí)
- pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.

Naplňováním výše uvedených očekávaných výstupů podporujeme u dětí rozvoj těchto **KLÍČOVÝCH KOMPETENCÍ:**

kompetence k učení

- má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije
- učí se s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění

sociální a personální kompetence

- uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky
- napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí
- projevuje dětským způsobem citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost

komunikativní kompetence

- průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím
- domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu a funkci

kompetence k řešení problémů

- všímá si dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem
- nebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu

činnostní a občanské kompetence

- spoluvytváří pravidla společenského soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat
- chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá
- ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit

6.2.2 OBDOBÍ SVĚTEL

Záměr: Vnímání změn probíhajících v přírodě. Prožitek vzájemné sounáležitosti a tepla mezilidských vztahů. Vnitřní ztišení se a očekávání příchodu nového.

Dílčí témata:

- Martinská doba
- Skřítci – podzemní říše
- Vánoční čas (Advent a Tři králové)
- Zima

Doba realizace: 3 měsíce

Charakteristika období:

Vnímáme zkracující se den, změny v přírodě a potřebu přijímat ochranu a teplo matky Země. Od začátku listopadu se připravujeme na svátek svatého Martina, který je pro nás symbolem lidského soucítění a vzájemné pomoci a úcty. S přibývajícím tmou rozsvěcujeme světla. Země stahuje své síly do vnitra, což je ve školce symbolizováno skřítky a jejich podzemní říší.

Krátící se den a spánek přírody můžeme vnímat jako výzvu k zamyšlení, snažíme se co nejvíce se vzájemně přiblížit a ztišením otevřít v duši prostor pro příchod něčeho nového – zrození. Celé adventní období má výjimečný ráz. Nový rok je pro nás symbolem optimismu a nové perspektivy. Třemi králi v nás doznívá zážitek Vánoc a vánoční čas tak vrcholí.

Zimní období nám dovoluje naplno prožít tento čas všemi smysly.

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

(co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

1. Dítě a jeho tělo

- zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.)
- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami

2. Dítě a jeho psychika

Jazyk a řeč

- vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se)
- učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí), domluvit se slovy i gesty, improvizovat
- projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon

Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

- naučit se nazpaměť krátké texty, vědomě si je zapamatovat a vybavit
- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“
- nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným

Sebepojetí, city, vůle

- ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování
- uvědomovat si své možnosti a limity (své silné i slabé stránky)
- přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky
- prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.)
- zachytit a vyjádřit své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.)

3. Dítě a ten druhý

- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad
- odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná
- uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je
- chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené
- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.
- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.)
- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.

4. Dítě a společnost

- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat
- adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich)

a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody

- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí
- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát férově
- uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají)

5. Dítě a svět

- zvládat běžné činnosti a požadavky na dítě kladené i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.)
- osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi

Naplňováním výše uvedených očekávaných výstupů podporujeme u dětí rozvoj těchto

KLÍČOVÝCH KOMPETENCÍ:

kompetence k učení

- odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých
- soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů

sociální a personální kompetence

- dokáže se ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy
- spolupodílí se na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim

komunikativní kompetence

- dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)
- komunikuje v běžných situacích bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícný, iniciativní a aktivní je výhodou

kompetence k řešení problémů

- chápe, že vyhýbat se řešení problému nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitu a iniciativou může situaci ovlivnit

- řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost

činnostní a občanské kompetence

- má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat
- zajímá se o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřený aktuálnímu dění
- chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevědomost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky
- učí se svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat

6.2.3 **OBDOBÍ PROBOUZENÍ**

Záměr: Prožitek vrcholného období zimy jako období začátku pronikání životních sil z nitra Země na povrch. Cesta od sebevyjádření a seberealizace k sebepoznání.

Dílčí témata:

Masopust
Předjaří
Jaro

Doba realizace: 3 měsíce

Charakteristika období:

Masopust je symbolem živelnosti, opak adventního období. Je to cesta sebevyjádření a seberealizace. Po období zimy a chladu, v předjaří, začínají pronikat životní síly z nitra Země na povrch. V tomto období s dětmi prožíváme tradici vynášení Morany.

Probouzející se přírodu můžeme na jaře poznávat také pomocí prací na zahradě, které začínají po semínkové slavnosti.

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

(co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

1. Dítě a jeho tělo

- zachovávat správné držení těla

- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)
- pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji (o narození, růstu těla a jeho proměnách), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem
- mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy

2. Dítě a jeho psychika

Jazyk a řeč

- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči
- porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách)
- formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat
- naučit se zpaměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.)
- popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)
- chápat slovní vtip a humor
- utvořit jednoduchý rým

Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

- přemýšlet, vést jednoduché úvahy a to, o čem přemýšlí a uvažuje, také vyjádřit
- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobou a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi)
- chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim

Sebepojetí, city, vůle

- uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je
- rozhodovat o svých činnostech
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí
- těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním

3. Dítě a ten druhý

- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství

- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla

4. Dítě a společnost

- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)

5. Dítě a svět

- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.)
- všimnout si změn a dění v nejbližším okolí
- porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole
- mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí
- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádku a škod, upozornit na ně

Naplňováním výše uvedených očekávaných výstupů podporujeme u dětí rozvoj těchto

KLÍČOVÝCH KOMPETENCÍ:

kompetence k učení

- klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo

sociální a personální kompetence

- je schopno chápat, že lidé se různí, a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným
- chová se při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout

komunikativní kompetence

- ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořený základní elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku
- ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog

kompetence k řešení problémů

- řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého
- užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích

činnostní a občanské kompetence

- dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
- má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých.

6.2.4 **OBDOBÍ SLUNCE**

Záměr: Prožitek největšího uvolnění zemských sil, vnímání všemi smysly, rozvoj sebeuvědomění.

Dílčí témata:

Studánky

Letnice

Svatojánská doba

Doba realizace: 2 měsíce**Charakteristika období:**

Tradice otvírání studánek nám umožňuje prožít očistu nejen studánky, ale i sebe a vnímat čas probouzející se přírody. S májkou jako symbolem májového času nám vrcholí jaro.

V čase, kdy se jaro pomalu mění v léto, slavíme svatodušní svátky – Letnice. Přichází období, pro které naši předkové měli podobenství v laických lidových hrách – v jízdách králů - pozemská nevěsta, nebeský ženich. Symbolem Letnic je holubice – symbol svobodného ducha, který tak jako ona, může vzlétnout k oblakům.

Koncem června, kdy zemské síly jsou zcela uvolněny, rostliny planou ohněm květů a mají čarovnou moc, zapalujeme svatojánský oheň a s dětmi vaříme bylinné čaje.

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

(co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

1. Dítě a jeho tělo

- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou
- rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí, chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých
- mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.)

2. Dítě a jeho psychika

Jazyk a řeč

- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách
- sledovat a vyprávět příběh, pohádku
- sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech
- poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma
- rozlišovat některé obrazné symboly (piktogramy, orientační a dopravní značky, označení nebezpečí apod.) a porozumět významu i jejich komunikativní funkci
- sledovat očima zleva doprava
- poznat některá písmena a číslice, popř. slova
- poznat napsané své jméno

Poznávací schopnosti a funkce, představitivost a fantazie, myšlenkové operace

- chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první poslední apod.)

Sebepojetí, city, vůle

- zorganizovat hru

3. Dítě a ten druhý

- chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě)

4. Dítě a společnost

- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo, až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)
- porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých
- vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí)

- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo)

5. Dítě a svět

- uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc)
- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte

Naplňováním výše uvedených očekávaných výstupů podporujeme u dětí rozvoj těchto

KLÍČOVÝCH KOMPETENCÍ:

kompetence k učení

- uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení
- učí se nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům

sociální a personální kompetence

- samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej
- chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodu; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování

komunikativní kompetence

- dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžné setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)
- ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní

kompetence k řešení problémů

- zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti
- rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit

činnostní a občanské kompetence

- odhaduje riziko svých nápadů. Jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem
- uvědomuje si svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu
- dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)

7 EVALUACE WALDORFSKÉ MATEŘSKÉ ŠKOLY A HODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ

Vytváření bezpečného a láskyplného prostoru plného podnětů pro rozvoj tvořivosti dětí a jejich trvalé radosti ze života, poskytování vhodných vzorů k napodobování, umožnění rozvoje tvůrčí fantazie prostřednictvím volné hry, rozvíjení schopnosti soucitu, spolupráce, sdílení a sociální sounáležitosti a rozvíjení sebevědomí, sebedůvěry, sebeúcty a kladného sebehodnocení dětí jsou cíle naší mateřské školy.

Provádění pravidelných evaluačních procesů nám přináší zpětnou vazbu o naplňování těchto cílů, poskytuje přehled o prováděné pedagogické práci, upozorňuje na nedostatky v rámci výchovně vzdělávacího procesu. Realizace systematické evaluace pomáhá k nalezení příčin těchto nedostatků a přispívá ke zvolení nových, vhodnějších metod a postupů.

Evaluace v naší mateřské škole probíhá na dvou úrovních: vnitřní hodnocení (kolegium učitelů MŠ, zástupkyně ředitele pro MŠ) a vnější hodnocení (vedení školy, rodiče, další pedagogičtí pracovníci). Hodnocení probíhá převážně na pravidelných týdenních konferencích kolegia učitelů. Z každé konference se pořizuje písemný zápis. Čtyřikrát do roka probíhá pedagogická rada, kde se hodnotí naplnění ŠVP a zhodnocuje naplnění IVP u dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními.

V průběhu školního roku pedagogové u jednotlivých dětí vytváří pedagogickou diagnostiku, kde sledují a zaznamenávají jejich individuální rozvoj. Pedagogická diagnostika je vodítkem pro volbu činností, kterými učitel u dítěte podporuje jeho potřeby. Plán činností je rozepsán v třídních vzdělávacích programech (TVP) každé třídy, které vychází z ŠVP. Pedagogové provádějí pravidelnou evaluaci dílčích témat TVP. Na konci školního roku se zhodnotí naplnění všech cílů a činností v závěrečné zprávě.

1) Podmínky vzdělávání v mateřské škole

Věcné podmínky MŠ

- Kvantita výtvarného a spotřebního materiálu
- Kvalita vybavení vnitřních a venkovních prostor MŠ (třídy, šatny, přírodní zahrada, lesní třída)

Metoda: vizuální kontrola, inventarizace, rozhovor

Zhodnocení: konference kolegia učitelů

Časový horizont: začátek školního roku, průběžně po celý rok

Garant: kolegium učitelů MŠ, vedení školy

Psychosociální podmínky

- Vyvážené věkově smíšené třídy
- Respektování sourozeneckých dvojic
- Adaptace, přítomnost rodičů ve třídě

Metoda: analýza dokumentů dětí, rozhovor
Zhodnocení: konference kolegia učitelů, pedagogická rada
Časový horizont: začátek školního roku, případně dle potřeby
Garant: kolegium učitelů MŠ

Životospráva

- Stravování, stolování
- Pitný režim
- Sebeobsluha
- Pobyť venku

Metoda: společné stolování dětí a pedagogů MŠ, rozhovor
Zhodnocení: konference kolegia učitelů
Časový horizont: průběžně po celý školní rok
Garant: kolegium učitelů MŠ

Řízení MŠ

- Spolupráce vedení školy a MŠ
- Třídní schůzky 4x ročně
- Celoškolní schůzky
- Přenos informací

Metoda: rozhovor vedení školy s kolegiem učitelů MŠ
Zhodnocení: konference kolegia učitelů
Časový horizont: průběžně po celý školní rok
Garant: zástupkyně ředitele pro MŠ

Personální zabezpečení MŠ

- Odborná kvalifikace
- DVPP

Metoda: dotazník, analýza dokumentů, rozhovor
Zhodnocení: konference kolegia učitelů
Časový horizont: 1x ročně
Garant: zástupkyně ředitele pro MŠ

Spoluúčast rodičů

- Spolupráce rodičů na chodu MŠ (malování tříd, organizace slavností, výroba a opravy hraček, výzdoba MŠ)
- Informovanost rodičů o plánu akcí na daný školní rok

- Spokojenost rodičů

Metoda: pozorování, rozhovor, přítomnost rodičů na konferenci kolegia, debata na třídních nebo celoškolských schůzkách

Zhodnocení: konference kolegia učitelů, třídní schůzky, celoškolské schůzky

Časový horizont: průběžně po celý školní rok

Garant: kolegium učitelů MŠ, zástupkyně ředitele pro MŠ

Organizace vzdělávání

- Denní režim
- Pravidelné střídání volné hry a řízené činnosti
- Dostatek pohybu, pobyt venku
- Práce s předškoláky

Metoda: pozorování, hospitace, návštěva mentora MŠ, rozhovor

Zhodnocení: konference kolegia učitelů, pedagogická rada, zápis z hospitace, individuálně

Časový horizont: průběžně po celý školní rok, návštěva mentora MŠ

Garant: kolegium učitelů MŠ

2) Průběh vzdělávání

Evaluace pedagogické práce

- Dokumentace dětí (aktuálnost, kompletnost)
- Pedagogická diagnostika dětí
- Portfolio dětí
- TVP
- Mimotřídní práce (pracovní skupiny, slavnosti, zahradní brigáda, spolupráce se školou)
- Spolupráce s rodiči
- Formy a metody práce
- Příprava na výchovně-vzdělávací proces
- Projevy chování dětí
- Přístup k dětem

Metoda: pozorování, rozhovor, hospitace, zpětná vazba pedagogů i rodičů, vedení záznamů

Zhodnocení: konference kolegia učitelů, pedagogická rada, evaluace jednotlivých vzdělávacích období v TVP

Časový horizont: průběžně po celý školní rok, rozhovor se zástupkyní ředitele pro MŠ 1x ročně

Garant: kolegium učitelů MŠ, zástupkyně ředitele MŠ

Autoevaluace pedagogů

- Spokojenost se svou prací v MŠ
- Vyrovnanost pedagogů
- Spolupráce s rodiči
- Navázání kontaktu s dětmi
- Vnímání klimatu v rámci třídy i celé MŠ
- DVPP

Metoda: rozhovor, sebepozorování, dotazník

Zhodnocení: rozhovor se zástupkyní ředitele pro MŠ, rozhovor s vedením školy, pedagogická rada, konference učitelů

Časový horizont: 1x ročně

Garant: kolegium učitelů MŠ, zástupkyně ředitele pro MŠ

3) Výsledky vzdělávání

- Individuální rozvoj dítěte
- Potřeby dítěte
- Pedagogická diagnostika dětí
- Školní zralost
- Vztah k třídním učitelům i celému kolegiu učitelů

Metoda: pozorování, rozhovor, konzultace třídních učitelů, analýza kreseb, formulář školní zralosti, diagnostický arch, spolupráce s učiteli ZŠ

Zhodnocení: portfolio dítěte, osobní složka, konference kolegia učitelů, pedagogická rada

Časový horizont: minimálně 2x ročně

Garant: kolegium učitelů MŠ

4) Evaluace ŠVP

Soulad ŠVP a RVP PV

Metoda: analýza ŠVP MŠ a RVP PV, rozhovor

Zhodnocení: konference učitelů MŠ, pedagogická rada

Časový horizont: 1x ročně

Garant: kolegium učitelů MŠ

Naplnění ŠVP

Metoda: rozhovor, zhodnocení TVP

Zhodnocení: konference učitelů MŠ, pedagogická rada, hospitace

Časový horizont: 1x ročně

Garant: kolegium učitelů MŠ